

T.C.
DANIŞTAY
SEKİZİNCİ DAİRE

Esas : 2020/5714

Karar : 2022/6096

Tarih : 01.11.2022

DAVACI : ...

VEKİLİ : Av. ...

DAVALI : ... Bakanlığı

VEKİLİ : Hukuk Müşaviri ...

DAVANIN KONUSU :

20/03/2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğın "Ücretlerin iadesi" başlıklı 56. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendinin iptali istenilmektedir.

DAVACININ İDDİALARI :

Velisi olduğu ...'nin ... Lisesi'ne kaydını yaptırdığı, talep edilen okul ücretinin taksitli şekilde ödenmek üzere okul idaresi ile anlaşıldığı, peşinat olarak 11.760 TL ödeme yapıldığı, ödemedden bir gün sonra okul kaydının yapıldığı ve aynı gün cayma hakkı kapsamında kaydının silinmesini talep ettiğı, 07/08/2020 tarihinde peşinatın bir kısmının okul tarafından kesinti yapılarak 4.121,70 TL'lik kısmının iade edildiğı ve bu kesintinin Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğı'nin 56. maddesi uyarınca yapıldığının bildirildiğı, düzenlemenin Anayasa'ya Tüketiciyi Koruma Kanunu'na aykırı olduğı, eğitim öğretim yılı başlamadan bir başka ifadeyle henüz eğitim verilmeden cayma hakkı kapsamında kayıt sildirme işlemleri nedeniyle yıllık ücretin %10 oranında yapılan kesintinin velileri mağdur ettiğı, yapılan kesintinin haksız olduğı ve iptal edilmesi gerektiğı iddia edilmektedir.

DAVALI İDARENİN SAVUNMASI : Öğrenci kaydının keyfi olarak iptalini engellemek amacıyla belli oranlar dahilinde iade hususunu düzenleyen Yönetmelik hükmünde ölçölülük ilkesine, hakkaniyete ve hukuka aykırılık bulunmadığı savunulmaktadır.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ : ...

DÜŞÜNCESİ : 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un "Amaç" başlıklı 1. maddesinde; "Bu Kanunun amacı; kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı, tüketiciyi aydınlatıcı ve bilinçlendirici önlemleri almak, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirmek ve bu konulardaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemektir."; "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde; "Bu Kanun, her türlü tüketici işlemi ile tüketiciye yönelik uygulamaları kapsar."; "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin 1. fıkrasının (d) bendinde; "Hizmet: Bir ücret veya menfaat karşılığında yapılan ya da yapılması taahhüt edilen mal sağlama dışındaki her türlü tüketici işleminin konusunu,"; (h) bendinde; " Mal: Alışverişe konu olan; taşınır eşya, konut veya tatil amaçlı taşınmaz mallar ile elektronik ortamda kullanılmak üzere hazırlanan yazılım, ses, görüntü ve benzeri her türlü gayri maddi malları,"; (i) bendinde; " Satıcı: Kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye mal sunan ya da mal sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi,"; (k) bendinde; "Tüketici: Ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi,"; (l) bendinde; "Tüketici işlemi: Mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek

veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekalet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dahil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemi, ifade eder." hükümleri yer almaktadır.

Anılan Kanun'un "Ayıplı mal" başlıklı 8. maddesinde; "(1) Ayıplı mal, tüketiciye teslimi anında, taraflarca kararlaştırılmış olan örnek ya da modele uygun olmaması ya da objektif olarak sahip olması gereken özellikleri taşınamaması nedeniyle sözleşmeye aykırı olan maldır.

(2) Satıcı, kendisinden kaynaklanmayan reklam yoluyla yapılan açıklamalardan haberdar olmadığını ve haberdar olmasının da kendisinden beklenemeyeceğini veya yapılan açıklamanın içeriğinin satış sözleşmesinin akdi anında düzeltilmiş olduğunu veya satış sözleşmesi kurulma kararının bu açıklama ile nedensellik bağı içinde olmadığını ispatladığı takdirde açıklamanın içeriği ile bağılı olmaz." düzenlemeleri yer almaktadır.

Yine, Kanun'un "Taksitle satış sözleşmeleri" başlıklı 17. Maddesinde, taksitle satış sözleşmesinin, satıcı veya sağlayıcının malın teslimi veya hizmetin ifasını üstlendiği, tüketicinin de bedeli kısım kısım ödediği sözleşmeler olduğu ifade edilmiş olup; "Cayma hakkı" başlıklı 18. maddesinde ise; " (1) Tüketici, yedi gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin taksitle satış sözleşmesinden cayma hakkına sahiptir.

(2) Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirimin bu süre içinde satıcı veya sağlayıcıya yöneltilmiş olması yeterlidir. Satıcı veya sağlayıcı, cayma hakkı konusunda tüketicinin bilgilendirildiğini ispat etmekle yükümlüdür." kuralı yer almaktadır.

Anılan Kanun'un Genel Gereğesinde; birçok sözleşmede sorunun, tüketicinin, gerek işlemin cazibesi gerekse pazarlama tekniklerinin özellikleri nedeniyle çok fazla düşünmeden sözleşme imzaladığı, bu hallerde genelde karşılaşılan durumun, tüketicinin kısa süre sonra sözleşmeyi kurduğuna pişmanlık duyması olduğu, bu hallerde kendisine tanınabilecek en iyi imkânın cayma hakkı olduğu, başka bir deyişle; sözleşmeyi kurmaya yönelik irade beyanının geri almasına yönelik hak olduğu, nitekim Tasarıda bir dizi sözleşme için (devre tatil ve uzun süreli tatil ürününe ilişkin sözleşmeler, işyeri dışında yapılan sözleşmeler, ön ödemeli ve mesafeli sözleşmeler, finansal hizmetlerin mesafeli satışına ve tüketici kredisine ilişkin sözleşmeler gibi) bu tür bir cayma hakkının kabul edildiği ve buna ilişkin süre de ondört gün olarak belirlendiği, bu şekilde tüketicinin düşünmeden, baskı altında veya malı görmeden akdettiği sözleşmeden kurtulma imkânına sahip olacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelerden anlaşıldığı üzere; eğitim öğretim hizmetinin kamu hizmeti olduğu hususunda hiçbir tereddüt bulunmamakla birlikte, anılan kamu hizmetinin özel

öğretim kurumları aracılığıyla sunulmasına yönelik olarak, kurumlar ile öğrenci velileri arasında imzalanan sözleşmenin ise; tüketici sözleşmesi olduğu tartışmasızdır.

Burada, özel öğretim kurumları tarafından verilen eğitim hizmetinin, Devletin denetim ve gözetim görev ve yetkisi ile eğitim öğretim faaliyetinin kamusal yönü itibarıyla "Kamu Hukuku"; kurum ile öğrenci velisi arasında imzalan sözleşme yönüyle de, "Özel Hukuk" hükümleri ön plana çıkmaktadır.

Dolayısıyla, özel öğretim kurumları ile öğrenci velileri arasında imzalanan sözleşmelerin, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümlerine tabi olduğu açıktır.

Özel okula öğrenci kaydı yapıp okulun kontejanı doldurulduktan sonra, Yönetmelik'te belirtilen sebeplerin hiçbirisi gösterilmeksizin kaydın silinmesinin istenilmesi halinde, özel okullarda başlangıçta duyurulan ve doldurulan kontejanın kayıt süresi bittikten sonra boş kalmasına ve bu okullara yeniden kayıt yaptıracak öğrencinin bulunamamasına sebebiyet verilebileceği, öğrenci kaydının keyfi olarak iptalini engellemek amacıyla belli oranlar dahilinde iade hususunu düzenleyen dava konusu Yönetmelik hükmünde, ölçülülük ilkesine, hakkaniyete ve hukuka aykırılık bulunmadığı tartışmasız olup; düzenlemenin, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 18. maddesi uyarınca "cayma

hakkına" yer verilmeyerek eksik düzenlendiği, bir başka anlatımla; tüketicinin düşünmeden, baskı altında veya sunulan hizmetin sözleşme şartlarına aykırı bulunması halinde akdettiği sözleşmeden kurtulma imkânı sağlayacak şekilde tedbirler alınmadığı, dava konusu düzenlemenin bu yönüyle Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümlerine aykırı olduğu, iptali gerektiği düşünülmektedir.

DANIŞTAY SAVCISI : ...

DÜŞÜNCEİ : Dava, 20/03/2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 56. maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun "Malî hükümler" başlıklı 12. maddesinin 1. fıkrasında "Kurumlar, faaliyetlerini sadece kazanç sağlamak için düzenleyemezler. Ancak, Türk Millî Eğitiminin amaçları doğrultusunda eğitimin kalitesini yükseltmek, gelişmelerine fırsat ve imkân verecek yatırımlar ve hizmetler yapmak üzere gelir sağlayabilirler."; "Öğrenim ücreti ve diğer ücretler, ücretsiz öğrenim ve yabancı uyruklu öğrenciler" başlıklı 13. maddesinin 2. fıkrasında "Ücretlerin hangi esaslara göre tespit, tayin, ilân ve tahsil edileceği yönetmelikle belirlenir." hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükmü uyarınca, kurumların ücretleri hangi esaslara göre tespit, tayin, ilân ve tahsil edeceğini belirleme yetkisinin Yönetmelikle idareye verildiği görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin "Ücretlerin iadesi" başlıklı 56. maddesinde:

" (1) (Mülga:RG-13/1/2017-29947)

(2) (Mülga:RG-13/1/2017-29947)

(3) (Mülga ibare:RG-13/1/2017-29947) (...) (Değişik ibare:RG-13/1/2017-29947) Kurumlara (Mülga ibare:RG-12/4/2016-29682) (...) kaydolan öğrenci ve kursiyerlerden;

a) (Değişik:RG-21/7/2012-28360) Öğrenim ücretini yıllık olarak belirleyen okul öncesi eğitim kurumu, ilkökul, ortaokul, özel eğitim okulu, ortaöğretim okullarında (Mülga ibare:RG-20/6/2017- 30102) (...) öğretim yılı başlamadan (Ek ibare:RG-19/2/2020-31044) sınavla öğrenci alan resmî okulların 9 uncu sınıflarına kayıt yaptırdığını belgelendirenler hariç, okuldan ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu dışındaki kısmı iade edilir. Öğretim yılı başladıktan sonra ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu ile öğrenim gördüğü günlere göre hesaplanan miktarın dışındaki kısmı iade edilir.

b) Öğrenim ücretini ders saati ücreti olarak belirleyen kurumlarda dönem başlamadan ayrılanlara öğrenim ücretinin yüzde onu dışındaki kısmı iade edilir. Dönem başladıktan sonra ayrılanlara öğrenim ücretinin yüzde onu ile öğrenim gördüğü ders saati sayısına göre hesaplanan miktarın dışındaki kısmı iade edilir.

c) Öğretime başladıktan sonra ayrılan öğrenci veya kursiyerlerden alınacak ücret kurumun öğrenim ücretinden fazla olamaz.

(4) (Ek:RG-19/2/2020-31044) Kurumlardan ayrılan öğrenci/kursiyerlerin ücret iadeleri ayrılış tarihinden itibaren en geç bir ay içerisinde yapılır." kuralına yer verilmiştir.

Dava konusu Yönetmeliğin 56. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi dışındaki kısımları hakkında:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde; idari işlemler hakkında, yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden hukuka aykırı oldukları iddiasıyla iptali için dava açılabilirliği; 14. maddesinin 3. fıkrasının (c) bendinde dilekçelerin ehliyet yönünden inceleneceği, 15. maddenin 1. fıkrasının (b) bendinde ise; 14. maddenin 3. fıkrasının (c) bendine aykırılık görülmesi halinde davanın reddine karar verileceği düzenlemelerine yer verilmiştir.

İdare hukukunun yerleşik içtihatları gereği; idarî işlemlerin, bu idarî işlemle meşru, kişisel ve güncel bir

menfaat ilgisi kurabilenler tarafından, iptal davasına konu edilebileceğinin kabulü zorunludur.

Taraf ilişkisinin kurulması için gerekli olan subjektif ehliyet koşulu olan "menfaat ihlali" kişisel, meşru ve güncel bir menfaat ilişkisinin varlığı, davanın niteliğine ve özelliğine göre idari yargı mercilerince belirlenmekte; davacının idari işlemle ciddi ve makul, maddi ve manevi bir ilişkisinin bulunduğu anlaşılmaması, dava açma ehliyeti için gerekli sayılmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden, davacının, velisi olduğu öğrenciyi, ... isimli liseye kaydettirdiği, bilahare anılan eğitim kurumuna başvurarak cayma hakkını kullanmak suretiyle, öğrencinin kaydının iptali ile ödenen peşinat tutarın iade edilmesini istediği, söz konusu başvuru üzerine, öğrencinin kaydının silindiği ancak kayıt sırasında ödenen miktardan Milli Eğitim Bakanlığının Özel Okullar Kurumları Yönetmeliğinin 56. maddesine göre yıllık ücretin %10'u kesilip kalan tutarın hesabına iade edildiğini ileri sürerek anılan yönetmelik maddesinin iptali istemiyle davasını açtığı anlaşılmaktadır.

Buna göre dava konusu Yönetmeliğin 56. maddesinde başka hususların da düzenlendiği, davacının yıllık öğrenim ücretinin % 10 luk kısmının iadesine engel olan Yönetmelik kuralı dışındaki hükümler ile davacı arasında bu dava kapsamında güncel, kişisel ve meşru bir menfaat ilişkisinin bulunmadığı anlaşıldığından 56. maddenin 3. fıkrasının (a) bendi dışındaki kısımlar yönünden dava açma ehliyetinin varlığının kabulüne olanak bulunmamaktadır.

Dava konusu Yönetmeliğin 56. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi hakkında:

20/03/2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin "Ücretlerin iadesi" başlıklı 56. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendinde; Öğrenim ücretini yıllık olarak belirleyen okul öncesi eğitim kurumu, ilkokul, ortaokul, özel eğitim okulu, ortaöğretim okullarında öğretim yılı başlamadan (Ek ibare:RG-19/2/2020-31044) sınavla öğrenci alan resmî okulların 9 uncu sınıflarına kayıt yaptırdığını belgelendirenler hariç, okuldan ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu dışındaki kısmının iade edileceği, öğretim yılı başladıktan sonra ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu ile öğrenim gördüğü günlere göre hesaplanan miktarın dışındaki kısmı iade edileceği düzenlenmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuatın değerlendirilmesinden; ücretlerin iadesinde, kurumlara yeni kaydolan öğrencinin eğitim kurumundan ayrılışının gerçekleşmesi halinde; öğretim yılı başlamadan ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu dışındaki kısmının; öğretim yılı başladıktan sonra ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu ile öğrenim gördüğü günlere göre hesaplanan miktarın dışındaki kısmının iadesi yapılacaktır.

Dava konusu düzenleme uyarınca, kurumlara yeni kaydolan öğrenci ve kursiyerin öğretim yılı başlamadan farklı sebeplerle kurumdan ayrılmaları halinde yıllık ücretin yüzde onuna tekabül eden kısmının iade edilmeyerek kuruma gelir kaydedilmesi herhangi bir eğitim öğretim hizmeti almayan ilgililer açısından karşılıksız bir ödeme yapılmasına kurum açısından ise haksız bir kazanç elde edilmesine sebebiyet vermektedir.

Eğitim öğretim hakkı çerçevesinde kuruma yeni kaydolan öğrencinin öğretim yılı başlamadan herhangi bir yaptırım ile karşı karşıya kalmaksızın farklı sebepler ile kurumdan ayrılabilmesi hakkaniyet gereği olup, öğretim yılı başlamadan ayrıldıkları kurumdan eğitim öğretim hizmeti de almadıklarından salt kayıt oldukları gerekçesiyle yıllık ücretin yüzde onuna tekabül eden kısmın iade edilmeyeceğine ilişkin hükmün kanuni dayanağının bulunmaması, ölçülülük ilkesine ve hukuka aykırı olması sebebiyle iptaline karar verilmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 56. maddesinin; 3. fıkrasının (a) bendi dışındaki kısımları yönünden davanın ehliyet yönünden reddine; 3. fıkrasının (a) bendinin iptaline karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Sekizinci Dairesince, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki

belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

HUKUKİ SÜREÇ :

Davacı tarafından, velisi olduğu ...'nin ... lisesine kaydını yaptırdığı, talep edilen okul ücretinin taksitli şekilde ödenmek üzere okul idaresi ile anlaşıldığı, peşinat olarak 11.760 tl ödeme yapıldığı, ödemedi bir gün sonra okul kaydının yapıldığı ve aynı gün cayma hakkı kapsamında kaydının silinmesini talep ettiği, 07/08/2020 tarihinde peşinatın bir kısmının okul tarafından kesinti yapılarak 4.121,70 TL'lik kısmının iade edildiği, Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 56. maddesi uyarınca yapılan kesintininTüketiciyi Koruma Kanunu'na aykırı olduğu sürülerek, 20/03/2012 tarihli ve 28239 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinin ücretlerin iadesi hakkındaki 56. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendinin iptali istenilmektedir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

İlgili Mevzuat:

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti, bir hukuk devleti olarak nitelendirilmiştir. Hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa 'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayıp yargı denetimine açık olan devlettir.

Yine, Anayasa'nın 124. maddesinde; Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilecekleri kuralı yer almıştır. Anayasanın aktarılan hükmü ve normlar hiyerarşisi bağlamında, bir yasa hükmüne dayalı olarak hazırlanan yönetmelikler ile yasa hükümlerine açıklık getirilmesi ve yasa hükümlerinin uygulamaya geçirilmesi amaçlanmaktadır.

10/07/2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Milli Eğitim Bakanlığı" başlıklı onuncu bölümünde düzenlenen "Görevler" başlıklı 301. maddesinde; "Milli Eğitim Bakanlığının görev ve yetkileri sayılmıştır.

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesinde; bu Kanunun amacının, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler tarafından açılacak özel öğretim kurumlarına kurum açma izni verilmesi, kurumun nakli, devri, personel çalıştırılması, kurumlara yapılacak malî destek ve bu kurumların eğitim-öğretim, yönetim, denetim ve gözetimi ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarının; eğitim-öğretim, yönetim, denetim, gözetim ve personel çalıştırılmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemek olduğu ve Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişilerce açılan özel öğretim kurumları ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarını kapsadığı hüküm altına alınmıştır.

Yine 5580 sayılı Kanun'un "Malî hükümler" başlıklı 12. maddesinin 1. fıkrasında; "Kurumlar, faaliyetlerini sadece kazanç sağlamak için düzenleyemezler. Ancak, Türk Millî Eğitiminin amaçları doğrultusunda eğitimin kalitesini yükseltmek, gelişmelerine fırsat ve imkân verecek yatırımlar ve hizmetler yapmak üzere gelir sağlayabilirler."; "Öğrenim ücreti ve diğer ücretler, ücretsiz öğrenim ve yabancı uyruklu öğrenciler" 13. maddesinin 2. fıkrasında; "Ücretlerin hangi esaslara göre tespit, tayin, ilân ve tahsil edileceği yönetmelikle belirlenir." hükmüne yer verilmiştir.

20/03/2012 gün ve 28239 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinin "Ücretlerin iadesi" başlıklı 56. maddesinde; " (1) (Mülga fıkra: 13.01.2017 - 29947 s. R.G. Yön./22. md.)

(2) (Mülga fıkra: 13.01.2017 - 29947 s. R.G. Yön./22. md.)

(3) (...) Kurumlara (...) kaydolan öğrenci ve kursiyerlerden;

a) (Değişik bend: 21.07.2012 - 28360 S. R.G. Yön./14. md.) Öğrenim ücretini yıllık olarak belirleyen okul öncesi eğitim kurumu, ilkokul, ortaokul, özel eğitim okulu, ortaöğretim okullarında (...) öğretim yılı başlamadan sınavla öğrenci alan resmî okulların 9 uncu sınıflarına kayıt yaptırdığını belgelendirenler hariç, okuldan ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu dışındaki kısmı iade edilir. Öğretim yılı başladıktan sonra ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu ile öğrenim gördüğü günlere göre hesaplanan miktarın dışındaki kısmı iade edilir.

b) Öğrenim ücretini ders saati ücreti olarak belirleyen kurumlarda dönem başlamadan ayrılanlara öğrenim ücretinin yüzde onu dışındaki kısmı iade edilir. Dönem başladıktan sonra ayrılanlara öğrenim ücretinin yüzde onu ile öğrenim gördüğü ders saati sayısına göre hesaplanan miktarın dışındaki kısmı iade edilir.

c) Öğretime başladıktan sonra ayrılan öğrenci veya kursiyerlerden alınacak ücret kurumun öğrenim ücretinden fazla olamaz.

(4) (Ek fıkra:19.02.2020 - 31044 s. R.G. Yön./42. Md.) Kurumlardan ayrılan öğrenci/kursiyerlerin ücret iadeleri ayrılış tarihinden itibaren en geç bir ay içerisinde yapılır." hükmü yer almaktadır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Dava konusu düzenlemeyle, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na tabi olan ve öğrenim ücretini yıllık olarak belirleyen okul öncesi eğitim kurumu, ilkokul, ortaokul, özel eğitim okulu, ortaöğretim okullarında kayıt yaptıran öğrencinin kaydını sildirmesi halinde ücretlerin iadesine ilişkin usul esaslar belirlenmiş olup; buna göre; kayıt yaptırılan öğretim yılı başlamadan sınavla öğrenci alan resmî okulların 9 uncu sınıflarına kayıt yaptırdığını belgelendirenler hariç olmak üzere okuldan ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu dışındaki kısmı; öğretim yılı başladıktan sonra ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu ile öğrenim gördüğü günlere göre hesaplanan miktarın dışındaki kısmı iade edilecektir.

Yukarıda yer alan düzenlemeler çerçevesinde; kuruma yeni kayıt olan öğrenci ve kursiyerlerin öğretim yılı başlamadan, bir başka anlatımla kayıt olduğu kurumda herhangi bir öğrenim görmeden ayrılışı söz konusu olduğunda, yatırılmış olan ücretin iadesinde; hem kurumun eğitim öğretim, yerleşim ve personel giderlerini karşılamaya yönelik yapılan mali planlamasının sekteye uğramaması hem de öğrencinin veya kursiyerin öğretim yılı başında herhangi bir öğrenim görmeksizin kurumdan ayrılışı halinde karşılıksız bir şekilde ödeme yapmaya mecbur bırakılmaması bağlamında, ölçülülük ilkesi çerçevesinde, belli oranlar dahilinde iade hususunun düzenlenmesinde hukuka uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Nitekim; benzer bir dosyada, dava konusu düzenleme yönünden, Dairemizce 18/03/2018 tarih E:2013/8598, K:2018/4504 sayılı davanın reddi yolunda verilen karar, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 10/02/2020 tarih ve E:2019/955;K:2020/289 sayılı kararıyla onanmıştır.

Bu durumda, davalı idarenin yukarıda yer verilen mevzuat çerçevesinde getirdiği dava konusu kuralda hukuka aykırılık bulunmadığı anlaşılmaktadır.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

DAVANIN REDDİNE,

Ayrıntısı aşağıda gösterilen toplam ... TL yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına,

Karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca ... TL vekâlet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine,

Posta giderleri avansından artan tutarın kararın kesinleşmesinden sonra istemi halinde davacıya; davalı idarece sehven yatırılan ... TL gider avansının da istemi halinde davalı idareye iadesine,

Bu kararın tebliğ tarihini izleyen 30 (otuz) gün içerisinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna temyiz yolu açık olmak üzere, 01/11/2022 tarihinde oyçokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY :

(X)- 20/03/2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğın ücretlerin iadesi hakkındaki 56. maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun "Malî hükümler" başlıklı 12. maddesinin 1. fıkrasında; "Kurumlar, faaliyetlerini sadece kazanç sağlamak için düzenleyemezler. Ancak, Türk Millî Eğitiminin amaçları doğrultusunda eğitimin kalitesini yükseltmek, gelişmelerine fırsat ve imkân verecek yatırımlar ve hizmetler yapmak üzere gelir sağlayabilirler."; "Öğrenim ücreti ve diğer ücretler, ücretsiz öğrenim ve yabancı uyruklu öğrenciler" 13. maddesinin 2. fıkrasında; "Ücretlerin hangi esaslara göre tespit, tayin, ilân ve tahsil edileceği yönetmelikle belirlenir." hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükmü uyarınca, kurumların ücretleri hangi esaslara göre tespit, tayin, ilân ve tahsil edeceğini belirleme yetkisinin Yönetmelikle idareye verildiği görülmektedir.

20/03/2012 gün ve 28239 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğının "Ücretlerin iadesi" başlıklı 56. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendinde kurumlara yeni kaydolan öğrenci ve kursiyerlerden öğrenim ücretini yıllık olarak belirleyen okul öncesi eğitim okulu, ilköğretim okulu, özel eğitim okulu, ortaöğretim okullarında ve öğrenci etüt eğitim merkezlerinde öğretim yılı başlamadan ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu dışındaki kısmının iade edileceği, öğretim yılı başladıktan sonra ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu ile öğrenim gördüğü günlere göre hesaplanan miktarın dışındaki kısmı iade edileceği düzenlenmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuatın değerlendirilmesinden; ücretlerin iadesinde, kurumlara yeni kaydolan öğrenci ve kursiyerin kurumdan ayrılışının gerçekleşmesi halinde; öğretim yılı başlamadan ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu dışındaki kısmının; öğretim yılı başladıktan sonra ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu ile öğrenim gördüğü günlere göre hesaplanan miktarın dışındaki kısmının iadesi yapılacaktır.

Dava konusu düzenleme uyarınca, kurumlara yeni kaydolan öğrenci ve kursiyerin öğretim yılı başlamadan farklı sebeplerle kurumdan ayrılmaları halinde yıllık ücretin yüzde onuna tekabül eden kısmının iade edilmeyerek kuruma gelir kaydedilmesi herhangi bir eğitim öğretim hizmeti almayan ilgililer açısından karşılıksız bir ödeme yapılmasına kurum açısından ise haksız bir kazanç elde edilmesine sebebiyet vermektedir.

Eğitim öğretim hakkı çerçevesinde kuruma yeni kaydolan öğrenci ve kursiyerlerin öğretim yılı başlamadan herhangi bir yaptırım ile karşı karşıya kalmaksızın farklı sebepler ile kurumdan ayrılabilmesi hakkaniyet gereği olup, öğretim yılı başlamadan ayrıldıkları kurumdan eğitim öğretim hizmeti de almadıklarından salt kayıt oldukları gerekçesiyle yıllık ücretin yüzde onuna tekabül eden kısmın iade edilmeyeceğine ilişkin hükmün kanuni dayanağının bulunmaması, ölçülülük ilkesine ve hukuka aykırı olması sebebiyle iptal edilmesi gerektiği görüşüyle aksi yöndeki çoğunluk kararına katılmıyorum.

KARŞI OY :

(XX)- 20/03/2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğın ücretlerin iadesi hakkındaki 56. maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun "Malî hükümler" başlıklı 12. maddesinin 1. fıkrasında; "Kurumlar, faaliyetlerini sadece kazanç sağlamak için düzenleyemezler. Ancak, Türk Millî Eğitiminin amaçları doğrultusunda eğitimin kalitesini yükseltmek, gelişmelerine fırsat ve imkân verecek yatırımlar ve

hizmetler yapmak üzere gelir sağlayabilirler."; "Öğrenim ücreti ve diğer ücretler, ücretsiz öğrenim ve yabancı uyruklu öğrenciler" 13. maddesinin 2. fıkrasında; "Ücretlerin hangi esaslara göre tespit, tayin, ilân ve tahsil edileceği yönetmelikle belirlenir." hükmüne yer verilmiştir.

0/03/2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğın "Ücretlerin iadesi" başlıklı 56. Maddesinde; " (1) (Mülga fıkra: 13.01.2017 - 29947 s. R.G. Yön./22. md.)

(2) (Mülga fıkra: 13.01.2017 - 29947 s. R.G. Yön./22. md.)

(3) (...) Kurumlara (...) kaydolan öğrenci ve kursiyerlerden;

a) (Değişik bend: 21.07.2012 - 28360 S. R.G. Yön./14. md.) Öğrenim ücretini yıllık olarak belirleyen okul öncesi eğitim kurumu, ilkokul, ortaokul, özel eğitim okulu, ortaöğretim okullarında (...) öğretim yılı başlamadan sınavla öğrenci alan resmî okulların 9 uncu sınıflarına kayıt yaptırdığını belgelendirenler hariç, okuldan ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu dışındaki kısmı iade edilir. Öğretim yılı başladıktan sonra ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu ile öğrenim gördüğü günlere göre hesaplanan miktarın dışındaki kısmı iade edilir.

b) Öğrenim ücretini ders saati ücreti olarak belirleyen kurumlarda dönem başlamadan ayrılanlara öğrenim ücretinin yüzde onu dışındaki kısmı iade edilir. Dönem başladıktan sonra ayrılanlara öğrenim ücretinin yüzde onu ile öğrenim gördüğü ders saati sayısına göre hesaplanan miktarın dışındaki kısmı iade edilir.

c) Öğretime başladıktan sonra ayrılan öğrenci veya kursiyerlerden alınacak ücret kurumun öğrenim ücretinden fazla olamaz.

(4) (Ek fıkra: 19.02.2020 - 31044 s. R.G. Yön./42. md.) Kurumlardan ayrılan öğrenci/kursiyerlerin ücret iadeleri ayrılış tarihinden itibaren en geç bir ay içerisinde yapılır." düzenlemesi yer almaktadır.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un "Amaç" başlıklı 1. maddesinde; "Bu Kanunun amacı; kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı, tüketiciyi aydınlatıcı ve bilinçlendirici önlemleri almak, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirmek ve bu konulardaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemektir."; "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde; "Bu Kanun, her türlü tüketici işlemi ile tüketiciye yönelik uygulamaları kapsar."; "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin 1. fıkrasının (d) bendinde; "Hizmet: Bir ücret veya menfaat karşılığında yapılan ya da yapılması taahhüt edilen mal sağlama dışındaki her türlü tüketici işleminin konusunu,"; (h) bendinde; " Mal: Alışverişe konu olan; taşınır eşya, konut veya tatil amaçlı taşınmaz mallar ile elektronik ortamda kullanılmak üzere hazırlanan yazılım, ses, görüntü ve benzeri her türlü gayri maddi malları,"; (i) bendinde; " Satıcı: Kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye mal sunan ya da mal sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi, (k) bendinde; "Tüketici: Ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi,"; (l) bendinde; "Tüketici işlemi: Mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekalet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dahil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemi, ifade eder." hükümleri yer almaktadır.

Anılan Kanun'un "Ayıplı mal" başlıklı 8. maddesinde; "(1) Ayıplı mal, tüketiciye teslimi anında, taraflarca kararlaştırılmış olan örnek ya da modele uygun olmaması ya da objektif olarak sahip olması gereken özellikleri taşıması nedeniyle sözleşmeye aykırı olan maldır.

(2) Satıcı, kendisinden kaynaklanmayan reklam yoluyla yapılan açıklamalardan haberdar olmadığını ve haberdar olmasının da kendisinden beklenemeyeceğini veya yapılan açıklamanın içeriğinin satış sözleşmesinin akdi anında düzeltilmiş olduğunu veya satış sözleşmesi kurulma kararının bu açıklama ile

nedensellik bağı içinde olmadığını ispatladığı takdirde açıklamanın içeriği ile bağlı olmaz." düzenlemeleri yer almaktadır.

Yine, Kanun'un "Taksitle satış sözleşmeleri" başlıklı 17. Maddesinde, taksitle satış sözleşmesinin, satıcı veya sağlayıcının malın teslimi veya hizmetin ifasını üstlendiği, tüketicinin de bedeli kısım kısım ödediği sözleşmeler olduğu ifade edilmiş olup; "Cayma hakkı" başlıklı 18. maddesinde ise; " (1) Tüketici, yedi gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin taksitle satış sözleşmesinden cayma hakkına sahiptir.

(2) Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirimin bu süre içinde satıcı veya sağlayıcıya yöneltilmiş olması yeterlidir. Satıcı veya sağlayıcı, cayma hakkı konusunda tüketicinin bilgilendirildiğini ispat etmekle yükümlüdür." kuralı yer almaktadır.

Anılan Kanun'un Genel Gerekçesinde; birçok sözleşmede sorunun, tüketicinin, gerek işlemin cazibesi gerekse pazarlama tekniklerinin özellikleri nedeniyle çok fazla düşünmeden sözleşme imzaladığı, bu hallerde genelde karşılaşılan durumun, tüketicinin kısa süre sonra sözleşmeyi kurduğuna pişmanlık duyması olduğu, bu hallerde kendisine tanınabilecek en iyi imkânın cayma hakkı olduğu, başka bir deyişle; sözleşmeyi kurmaya yönelik irade beyanının geri almasına yönelik hak olduğu, nitekim Tasarıda bir dizi sözleşme için (devre tatil ve uzun süreli tatil ürününe ilişkin sözleşmeler, işyeri dışında yapılan sözleşmeler, ön ödemeli ve mesafeli sözleşmeler, finansal hizmetlerin mesafeli satışına ve tüketici kredisine ilişkin sözleşmeler gibi) bu tür bir cayma hakkının kabul edildiği ve buna ilişkin süre de ondört gün olarak belirlendiği, bu şekilde tüketicinin düşünmeden, baskı altında veya malı görmeden akdettiği sözleşmeden kurtulma imkânına sahip olacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelerden anlaşıldığı üzere; eğitim öğretim hizmetinin kamu hizmeti olduğu hususunda hiçbir tereddüt bulunmamakla birlikte, anılan kamu hizmetinin özel öğretim kurumları aracılığıyla sunulmasına yönelik olarak, kurumlar ile öğrenci velileri arasında imzalanan sözleşmenin ise; tüketici sözleşmesi olduğu tartışmasızdır.

Burada, özel öğretim kurumları tarafından verilen eğitim hizmetinin, Devletin denetim ve gözetim görev ve yetkisi ile eğitim öğretim faaliyetinin kamusal yönü itibarıyla "Kamu Hukuku"; kurum ile öğrenci velisi arasında imzalan sözleşme yönüyle de, "Özel Hukuk" hükümleri ön plana çıkmaktadır.

Dolayısıyla, özel öğretim kurumları ile öğrenci velileri arasında imzalanan sözleşmelerin, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümlerine tabi olduğu açıktır.

Dairemizin 18/09/2018 tarih ve E:2013/8598, K:2018/4504 sayılı kararıyla; "...Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 56. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendinde, "Öğrenim ücretini yıllık olarak belirleyen okul öncesi eğitim okulu, ilköğretim okulu, özel eğitim okulu, ortaöğretim okullarında ve öğrenci etüt eğitim merkezlerinde öğretim yılı başlamadan ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu dışındaki kısmı iade edilir. Öğretim yılı başladıktan sonra ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu ile öğrenim gördüğü günlere göre hesaplanan miktarın dışındaki kısmı iade edilir." hükmünün yer aldığı, ücretlerin iadesinde, kurumlara yeni kaydolun öğrenci ve kursiyerin kurumdan ayrılışının gerçekleşmesi halinde; öğretim yılı başlamadan ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu dışındaki kısmının; öğretim yılı başladıktan sonra ayrılanlara yıllık ücretin yüzde onu ile öğrenim gördüğü günlere göre hesaplanan miktarın dışındaki kısmının iadesi yapılacağına anlaşıldığı, özel okula öğrenci kaydı yapıp okulun kontejanı doldurulduktan sonra, Yönetmelik'te belirtilen sebeplerin hiçbirisi gösterilmeksizin kaydın silinmesinin istenilmesi halinde, başlangıçta duyurulan ve doldurulan kontejanın kayıt süresi bittikten sonra boş kalmasına ve yeniden kayıt yaptıracak öğrencinin bulunamamasına sebebiyet verilebileceği, öğrenci kaydının keyfi olarak iptalini engellemek amacıyla belli oranlar dahilinde iade hususunu düzenleyen dava konusu Yönetmelik hükmünde, ölçülülük ilkesine, hakkaniyete ve hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş olup; Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 10/02/2020 tarih ve E:2019/955, K: 2020/289 sayılı kararıyla bu kısım onanmıştır.

Burada, Dairemizin 18/09/2018 tarih ve E:2013/8598, K:2018/4504 sayılı kararında da görüldüğü üzere; özel okula öğrenci kaydı yapıp okulun kontejanı doldurulduktan sonra, Yönetmelik'te belirtilen sebeplerin hiçbirisi gösterilmeksizin kaydın silinmesinin istenilmesi halinde, özel okullarda başlangıçta duyurulan ve doldurulan kontejanın kayıt süresi bittikten sonra boş kalmasına ve bu okullara yeniden kayıt yaptıracak öğrencinin bulunamamasına sebebiyet verilebileceği, öğrenci kaydının keyfi olarak iptalini engellemek amacıyla belli oranlar dahilinde iade hususunu düzenleyen dava konusu Yönetmelik hükmünde, ölçülülük ilkesine, hakkaniyete ve hukuka aykırılık bulunmadığı tartışmasız olup; düzenlemenin, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 18. maddesi uyarınca "cayma hakkına" yer verilmeyerek eksik düzenlendiği, bir başka anlatımla; tüketicinin düşünmeden, baskı altında veya sunulan hizmetin sözleşme şartlarına aykırı bulunması halinde akdettiği sözleşmeden kurtulma imkânı sağlayacak şekilde tedbirler alınmadığı, dava konusu düzenlemenin bu yönüyle Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümlerine aykırı olduğu, dava konusu eksik düzenlemenin yukarıda belirtilen gerekçelerle iptal edilmesi gerektiği görüşüyle çoğunluk kararına katılmıyorum.